

УДК 811.111'243:37.018.43

**Сімкова І. О.,
доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
англійської мови гуманітарного спрямування № 3,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»**

**Медведчук А. В.,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
англійської мови гуманітарного спрямування № 3,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»**

**ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СТІЙКОСТІ
В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Розвиток стійкості в умовах змішаного навчання англійської мови глибоко пов'язаний із реаліями навчання під час війни в Україні. Використання відповідних педагогічних стратегій стало необхідною відповіддю на кризу, що вимагала швидкого переходу до альтернативних форматів. В українському контексті стійкість означає не

лише оперативні дії, а й довготривалі, цілеспрямовані зусилля для забезпечення безперервності освіти в умовах постійної небезпеки. Через перебої з електропостачанням, нестабільний Інтернет і психологічний тиск, як студенти, так і викладачі були змушені адаптуватися й вибудовувати нові підходи до навчання. Це висвітлює потребу в доступності, гнучкості, емоційній підтримці та впровадженні методів викладання, що враховують вплив травм. Педагогічні стратегії розвитку стійкості стали ключем до підтримки навчального процесу та взаємозв'язку [1]. Навіть тоді, коли доступ до аудиторій був унеможливлений, освітні спільноти зуміли згуртуватися довкола спільної мети – зберегти навчальний процес і підтримати студентів у часи невизначеності.

Сучасний стан викладання англійської мови яскраво демонструє, наскільки війна загострила потребу переосмислити традиційні підходи. Освітянам доводилося робити вибір на користь доступності, гнучкості та психологічної підтримки, а не суворого дотримання класичних вимог. Застосування асинхронних форматів, адаптація матеріалів до стану студентів і використання методик, що враховують наслідки травматичного досвіду, стали необхідними складовими успішного навчання.

Накопичений досвід використання підходів, спрямованих на розвиток стійкості в змішаному навчанні англійської мови, заклав основу для оновленого бачення майбутнього української освіти. Він показав, що інтеграція стійкості та готовності до криз має стати органічною частиною педагогічної практики. Гнучкі програми, інвестиції в цифрову інфраструктуру, підготовка вчителів і студентів до роботи в комбінованих форматах – усе це визначатиме якість освіти в найближчі роки. Не менш важливим стало усвідомлення необхідності системної підтримки емоційного благополуччя кожного учасника освітнього процесу.

Семикомпонентна модель стійкості К. Гінсбурга [2] дозволяє системно впроваджувати такі педагогічні стратегії саме на заняттях з англійської мови. Підтримка компетентності виникає тоді, коли студенти активно працюють з матеріалами, самостійно формулюють пошукові запити, аналізують щонайменше десять іноземних джерел і оцінюють їх релевантність. Це не лише зміцнює академічні навички і вміння, а й формує критичне мислення, здатність роботи з глобальною інформацією. Впевненість розвивається завдяки можливості робити помилки та отримувати коректний зворотний зв'язок, що особливо важливо у вивченні мов. Почуття зв'язку формується через взаємодію в групі, обговорення процесів пошуку, обмін досвідом та підтримку одне

одного в емоційно складні моменти. Студенти відчувають, що до їхніх переживань ставляться з повагою й розумінням.

Коли студенти відчувають, що їхній внесок помітний і цінний, вони охочіше співпрацюють, не бояться звертатися по допомогу й діляться власними ідеями. Наявність здорових стратегій подолання стресу та розуміння, що довіра здобувається відповідальною поведінкою, допомагає їм робити усвідомлений вибір. У змішаному форматі навчання англійської мови це проявляється у здатності керувати своїм навчальним процесом, регулювати навантаження, долати труднощі та поступово відчувати контроль над власним розвитком.

Кожен викладач сам краще розуміє в який момент використовувати ту чи іншу стратегію. Наприклад, говорячи про стратегію подолання труднощів ми зосереджуємося на тому, як студенти вчаться ефективно справлятися зі стресом, краще підготовлені до подолання життєвих труднощів. Найкращим захистом від небезпечної, тривожної поведінки може бути широкий репертуар позитивних, адаптивних стратегій подолання.

Перш ніж говорити зі студентами про стратегії подолання труднощів і зниження стресу, варто звернути увагу на атмосферу, у якій відбувається навчання. На заняттях з англійської мови студенти нерідко переживають хвилювання через спілкування, відповіді вголос або виконання творчих завдань. Якщо викладачі допомагають їм усвідомити, що сильні емоції – це нормальна реакція на новий досвід та інтенсивне навчання, і показуємо, як з ними працювати, на заняттях з англійської мови викладачі створюють середовище, де легше зростати мовно й особистісно. Так само важливо вчити розрізняти реальні труднощі від моментів, які лише здаються критичними через втому чи невпевненість.

Рис. 1. Семикомпонентна модель стійкості адаптована за К. Гінзбургом

Викладачі, часто, слугують моделлю поведінки. Якщо студенти бачать, що викладачі спокійно вирішують проблему крок за кроком, використовуємо здорові стратегії подолання, відкрито говорять про стрес і способи його зниження, вони швидше переймають такі навички. Дозволяючи студентам висловлювати думки, фантазувати під час творчих завдань, обговорювати труднощі без страху помилки, викладачі підтримують їхню здатність шукати рішення, розвивати навички і вміння англійської мови і відчувати себе більш упевнено.

До прикладу, наведемо п'ять запитань, що допоможуть оцінити, чи створює викладач на занятті з англійської мови простір, у якому студенти можуть не лише вчити англійську, а й формувати стійкість:

1. Чи допомагаю я студентам зрозуміти, що хвилювання або напруга під час говоріння англійською – природні почуття, з якими можна впоратися?

2. Чи моделюю я конструктивні способи реагування на труднощі (неочікуване запитання, помилку, нестачу часу), щоб студенти бачили приклад?

3. Чи сприймаю я «проблемну» поведінку як сигнал про втому, невпевненість або стрес, а не як привід для критики?

4. Чи показую я важливість турботи про себе у навчальному процесі – баланс роботи, відпочинку, концентрації та релаксації?

5. Чи створюю я атмосферу, у якій студентам безпечно ставити запитання, помилятися, висловлювати думки й брати участь у дискусії англійською?

Такі запитання допомагають викладачам оцінити власний стиль взаємодії та побудувати заняття так, щоб англійське навчання природно поєднувалося з розвитком стійкості, саморегуляції й впевненості студентів.

Таким чином, розвиток стійкості на заняттях з англійської мови стає важливим доповненням до традиційного навчання, оскільки допомагає студентам не лише засвоювати мовний матеріал, а й легше долати виклики, пов'язані з комунікацією, самовираженням і роботою під тиском. Створюючи безпечне, підтримувальне середовище, у якому дозволено помилятися, ставити запитання й шукати власні рішення, викладачі сприяють формуванню відповідальності, впевненості та вміння управляти своїми емоціями. Тому, такі педагогічні стратегії не лише розвивають стійкість, але й підсилюють мотивацію до вивчення англійської мови, формують навички і вміння, корисні у реальному житті й професійному зростанні.

Література

1. American Psychological Association: Resilience Guide. URL : <http://www.apa.org/helpcenter/resilience.aspx>.
2. Ginsburg, K. Fostering Resilience: 7C's. 2025. URL : http://www.fosteringresilience.com/7cs_parents.php.